

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Filozofická fakulta

Katedra asijských studií

BAKALÁŘSKÁ DIPLOMOVÁ PRÁCE

Povstání v Kwangdžu, jeho následky a vliv na budoucnost Jižní Koreje

Gwangju Uprising, it's aftermath and influence on the future of South Korea

OLOMOUC 2020 Jakub Jokl

vedoucí diplomové práce: Mgr. Blanka Ferklová, Ph.D.

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracoval samostatně a uvedl veškeré použité prameny a literaturu.

V Olomouci dne:

Podpis:

Anotace

Povstání v Kwangdžu je jedna z mnoha významných událostí, které se udály v poválečném období Korejské Republiky (dále jen jako Jižní Korea). Dodnes je tato událost vzpomínána jako jedna z hlavních událostí boje o demokratizaci země. Má práce spočívá ve zpracování tohoto povstání, jeho pozadí a následků na základě dostupných zdrojů. Mým cílem je podrobněji popsat události během povstání na základě nových výzkumů, zhodnotit vliv, který měla tato událost na vývoj země a jejích obyvatel a výsledky svého výzkumu pak porovnat se zobrazením povstání v médiích, filmech či televizních seriálech, ve kterých se tato událost objevuje.

Klíčová slova: Korejská Republika; historie Jižní Koreje; Kwangdžu; povstání; boj za demokracii; 80. léta

Počet stran: 34

Počet znaků: 53 900

Počet použitých zdrojů: 13

Anotation

Gwangju Uprising is one of the many important events that happened during the post-war period of the Republic of Korea (from now onward I will use South Korea instead). These days it is remembered as one of the main events of the fight for democracy in South Korea. My thesis aims to process the available data sources to create a more detailed image of the uprising and it's aftermath, assess the influence of the event on the development of the country and it's citizens and further compare the results of my research with the "image" of Gwangju Uprising in various mediums, movies or TV series, in which this event is displayed.

Keywords: Republic of Korea; history of South Korea; Gwangju; uprising; fight for democracy; 80s

Number of pages: 34

Number of characters: 53 900

Number of sources used: 13

Chtěl bych tímto poděkovat vedoucí své práce Mgr. Blance Ferklové Ph.D. za užitečné tipy, rady a trpělivé vedení a také bych chtěl poděkovat The May 18 Memorial Foundation za poskytnutí klíčových zdrojů informací.

Obsah

Úvod.....	7
1) Pozadí, příčiny a souvislosti	8
1.1) Staré křivdy vůči jihozápadu.....	8
1.2) Vláda prezidenta Pak Čöng-hüi	8
1.3) Vojenský převrat generála Čön Tu-hwana.....	10
2) Průběh povstání.....	11
2.1) Počátek	11
2.2) Eskalace protestů.....	12
2.3) Kwangdžu pod kontrolou obyvatel	13
2.4) Pád města	16
3) Zhodnocení následků	17
3.1) Okamžité následky	17
3.1.1) Oběti	17
3.1.2) Zatýkání	18
3.1.3) Cenzura.....	19
3.2) Dlouhodobé následky	19
3.2.1) Symbol boje za demokracii	19
3.2.2) Otřesení legitimitou vlády režimu	20
3.2.3) Nástup antiamerikanismu	21
3.2.4) Vyšetřování událostí okolo povstání v Kwangdžu	22
4) Role Spojených států amerických v povstání	24
5) Zobrazení povstání v Kwangdžu v médiích	27
5.1) Filmy.....	27
5.2) TV seriály	31
Závěr	32
Seznam literatury a zdrojů	33

Úvod

Na světě se děje mnoho událostí, které by si lidstvo mělo pamatovat, aby se z nich poučilo a zabránilo jejich opakování. Avšak informace o naprosté většině z nich se ani nedostane přes hranice vlastního státu. I když se zprávy rozšíří za hranice, tak většina z nich zmizí nenávratně v zapomnění ihned pár dní poté. Pouze ty, které nějakým způsobem vyčnívají, ať už svojí brutalitou, významem či neobvyklostí, se dočkají dlouhodobějšího zachování v paměti lidí. Jedna z takových událostí se odehrála roku 1980 v jihokorejském městě Kwangdžu, metropoli provincie Jižní Čolla¹. Začátek roku 1980 byl provázen mnoha mohutnými protesty po celé Jižní Koreji, avšak tento svým průběhem a následky předčil všechny ostatní. Nekompromisní a tvrdý zákrok armády vedl k mnoha ztrátám na životech na obou stranách a rozdělil společnost na několik táborů, které se dodnes nemohou shodnout na skutečném průběhu a příčinách povstání.

V této práci se snažím sjednotit tyto různorodé pohledy a vytvořit z nich jednotný ucelený obraz, který by mohl pomoci ke snadnější orientaci skutečným průběhem povstání a jeho následků, a také umožnil zhodnotit přesnost a pravdivost zobrazení povstání v „neodborných“ mediích.

V práci používám českou vědeckou transkripci korejštiny a v případě potřeby je korejský originální zápis uveden přímo v závorce za daným slovem.

¹Podle současného administrativního zřízení není Kwangdžu součástí samotné provincie, nýbrž se pouze nachází na jejím území a představuje samostatnou administrativní oblast.

1) Pozadí, příčiny a souvislosti

Pro správné pochopení důvodů, které vedly k povstání 18. května 1980 je potřeba také zmínit podstatné události, které tomu předcházely a které ať již přímo nebo nepřímo ovlivnily dění v Jižní Koreji, respektive v Kwangdžu.

1.1) Staré křivdy vůči jihozápadu

Kwangdžu a celá oblast provincií Čölla² byla již od japonské okupace ekonomicky výrazně zaostalou částí Jižní Koreje, kde převládalo zemědělství, zejména pak pěstování rýže.³ „V samotném Kwangdžu byl průměrný plat o 47 % nižší, než byl národní průměr“ (Söl Kap-su, Nick Mamatas, 2017).⁴ Před Korejskou válkou zde také žila největší koncentrace levicově smýšlejících obyvatel, z nichž se nemalá část postavila na stranu komunistické KILDR (dále již pouze Severní Korea) a přispěly k bleskové invazi vojsk Severní Koreje do jižních částí republiky. Po konci války však stačila pouze přítomnost jednoho z příbuzných na seznamu potenciálních komunistických kolaborantů, aby byla celá rodina perzekuována. Státisíce obyvatel jihozápadních provincií bylo takto označeno za příznivce komunismu a zbaveno práv.⁵

1.2) Vláda prezidenta Pak Čöng-hüi

Roku 1961 přebírá skrz vojenský převrat moc Pak Čöng-hüi. Jeho popularita je díky rozsáhlému ekonomickému rozvoji vysoká. Avšak poté, co v roce 1969 umožní, aby mohl kandidovat na prezidenta i potřetí, začíná jeho popularita výrazně klesat. Velmi těsná výhra nad opozičním kandidátem Kim Te-džungem v roce 1971 pak přiměla prezidenta Pak Čöng-hüi k ještě radikálnějšímu činu – roku 1972 zavádí stanné právo a sám se jmenuje doživotním prezidentem.⁶

²provincie Severní Čölla a Jižní Čölla

³LEE, Jae-eui, Gwangju Diary: Beyond Death, Beyond the Darkness of the Age, 2017, s. 17

⁴LEE, Jae-eui, Gwangju Diary: Beyond Death, Beyond the Darkness of the Age, 2017, s. 10

⁵LEE, Jae-eui, Gwangju Diary: Beyond Death, Beyond the Darkness of the Age, 2017, s. 18

⁶SHIN, Ki-uk a Kjöng Mun HWANG, Contentious Kwangju: The May 18 Uprising in Korea's Past and Present, 2003, s. xii

V roce 1979 ekonomika Koreje stagnuje, což způsobí problémy mnoha společnostem. Jednou z nich je i textilní společnost vyrábějící paruky YH Trading Company. Všichni zaměstnanci společnosti (převážně mladé ženy závislé na příjmu z továrny) jsou propuštěni a majitel společnosti prchá do Spojených států amerických. Ženy z továrny však uspořádají protest v budově ústředí jedné z opozičních politických stran. Vláda pošle do budovy policii a protest násilně ukončí, při čemž o život přijde jedna žena a mnoho dalších je vážně zraněno.⁷ Brutalita zákroku výrazně rozzuří obyvatelstvo, a poté co je předseda politické strany, jenž podpořila zaměstnance YH Trading Company, donucen opustit Národní shromáždění, propuknou v jeho rodné oblasti obrovské protesty, dnes označované jako „*Puma Mindžu Hangdženg*“ (부마민주항쟁) – „*Pu-Ma demokratické protesty*“ (Pu-Ma odkazuje na města Pusan a Masan⁸, kde se protesty odehrály.). Desetitisíce obyvatel, zejména studentů a továrních dělníků, vyšlo do ulic protestovat proti vládě prezidenta Pak Čöng-hüi a jeho diktatuře. To vytvořilo na už tak neoblíbenou vládu obrovský tlak, který vyústil v událostech 26. října 1979, kdy ředitel korejské zpravodajské služby KCIA zastřelil prezidenta Pak Čöng-hüi a prezidentem se stává předseda vlády Čchö Kju-ha.⁹

⁷LEE, Jae-eui, *Gwangju Diary: Beyond Death, Beyond the Darkness of the Age*, 2017, s. 22-23

⁸dnešní Čchangwön

⁹SHIN, Ki-uk a Kjöng Mun HWANG, *Contentious Kwangju: The May 18 Uprising in Korea's Past and Present*, 2003, s. xiii

1.3) Vojský převrat generála Čön Tu-hwana

Po atentátu na prezidenta Pak Čöng-hüi byla korejská veřejnost plna očekávání demokratických reforem, avšak tomuto očekávání nebylo dostáno. Dne 12. prosince 1979 totiž generálové Čön Tu-hwan a Rho Tche-u s pomocí armády převzali kontrolu dalším vojenským převratem a zavedli stanné právo, což způsobilo další nepokoje.¹⁰ Jaro 1980, které se dnes označuje jako „Korejské jaro“, se neslo ve znamení mohutných protestů proti vládě, které požadovaly odstoupení generála Čön Tu-hwana z pozice ředitele KCIA a dalších klíčových pozic a zavedení přímých prezidentských voleb. 15. května vyšlo do ulic Söulu přes 150 tisíc protestujících požadujících politické reformy. Pouze dva dny na to však režim generála Čön Tu-hwana rozšířil již stávající stanné právo na území celé Jižní Koreje a zrušil Národní shromáždění, což dávalo armádě plnou moc nad republikou.

Dále pak uzavřel univerzity a zatknul mnoho politických představitelů. Jedním ze zatčených politiků byl také Kim Te-džung, politik původem z Čöly, který v minulosti pouze těsně prohrál volby s tehdejším prezidentem Pak Čöng-hüi. Mnoho obyvatel Kwangdžu se dokonce domnívalo, že Kim Te-džung volby ve skutečnosti vyhrál, ale jeho výhra mu byla sebrána podvodem. Pro již tak velmi nespokojené obyvatelstvo města Kwangdžu a celé oblasti Čölla to byla další velká křivda, kterou jim autoritativní režimy způsobily a která je nesmírně pobouřila.¹¹

¹⁰ LEE, Jae-eui, *Gwangju Diary: Beyond Death, Beyond the Darkness of the Age*, 2017, s. 24

¹¹ SHIN, Ki-uk a Kjöng Mun HWANG, *Contentious Kwangju: The May 18 Uprising in Korea's Past and Present*, 2003, s. xiii-xiv

2) Průběh povstání

Samotná událost označovaná jako „povstání v Kwangdžu“ trvala deset dní a v této části práce bych chtěl popsat její podrobnější průběh v jednotlivých dnech.

2.1) Počátek

Během noci ze 17. na 18. května se naprosto změnila situace v celé zemi, zejména však ve městě Kwangdžu, kam byly poslány speciální jednotky korejské armády, které obsadily městské centrum, administrativní budovy a kampusy vysokých škol. Od 9 hodin ráno se začali shromažďovat studenti u univerzity Čönnam, kde byli zastaveni vojáky. Studenti se však nehodlali podvolit a v neustále se zvětšujícím počtu vyčkávali u brány školy a vykřikovali protivládní slogany. Vše skončilo, když se přítomní vojáci rozhodli shromáždění potlačit silou a pomocí obušků a brutální síly studenty rozehnali.¹²

Rozehnaní studenti se však nerozutekli, nýbrž se v ještě větším počtu shromáždili na náměstí před provinčním centrem. Zprávy o zatčení Kim Te-džunga, místního oblíbence, se dostala i mezi protestující a ti začali vyvolávat jeho jméno spolu s protivládními slogany. Kolem 11. hodiny dopoledne se počet protestující zvýšil na 700 studentů a velký počet přihlížejících obyvatel Kwangdžu, kteří se však dosud zdráhali připojit. To už ale opět nastoupila policie a s použitím plynových granátů a obušků protestující rozehnala a mnoho z nich zatknula.¹³ „Podle oficiálních dokumentů bylo 68 lidí zraněno (12 z toho vážně) a 405 zatčeno.“ (SHIN, Ki-uk a Kjöng Mun HWANG, *Contentious Kwangju: The May 18 Uprising in Korea's Past and Present*, 2003, s. xv)

¹²SHIN, Ki-uk a Kjöng Mun HWANG, *Contentious Kwangju: The May 18 Uprising in Korea's Past and Present*, 2003, s. xv

¹³LEE, Jae-eui, *Gwangju Diary: Beyond Death, Beyond the Darkness of the Age*, 2017, s. 43-46

2.2) Eskalace protestů

Následující den 19. května pokračoval krvavý souboj mezi studenty, nyní čítajícími přes 3 tisíce protestujících, a vojáky, kteří se nekompromisně snažili nepokoje zastavit. Násilné zákroky proti studentům však měly přesně opačný efekt. Způsobily totiž, že se ke studentům začal přidávat i zbytek obyvatel města.¹⁴

V úterý 20. května se na náměstí v Kwangdžu shromáždilo přes 100 tisíc protestujících včetně přibližně 200 taxikářů, kteří používali světlomety u svých vozů k oslepení vojáků a policie. Většina obchodů byla zavřená, protože se jejich majitelé přidali k protestujícímu davu. Protestanti bojovali s vojáky a policií za pomoci kovových tyčí, zápalných lahví a dalších „zbraní“, které byli schopni sehnat. Toho večera byly protestujícími obsazeny dvě policejní stanice. Kvůli obvinění z klamného vysílání byla také podpálena budova televizní stanice MBC. Během bojů o vlakové nádraží došlo k první střelbě do davu.¹⁵ Minimálně 20 lidí bylo vážně zraněno či zabit. (SHIN, Ki-uk a Kjōng Mun HWANG, *Contentious Kwangju: The May 18 Uprising in Korea's Past and Present*, 2003, s. xvi)

Ve středu 21. května celá situace ještě více eskalovala. Protestující vytvořili vyjednávací tým, který požadoval po vládě omluvu za násilí a také okamžité stažení armádních sil z města.¹⁵ Armáda odpověděla další střelbou do davu, kdy bylo zabitě nejméně 54 osob a dalších 500 zraněno. Obyvatelé se v odpovědi začali vyzbrojovat vlastními zbraněmi, které získali z obsazených zbrojnic a policejních stanic, a podařilo se jim vytlačit speciální jednotky z centra města a obsadit provinční centrum, kde první velké protesty začaly.¹⁶

¹⁴HAN, In Sup. Kwangju and beyond: Coping with Past State Atrocities in South Korea. *Human Rights Quarterly*, 2005, s. 1001

¹⁵LEE, Myung-sik, THORPE, Norman, ed. *The History of the Democratization Movement in Korea*, 2010, s. 104

¹⁶SHIN, Ki-uk a Kjōng Mun HWANG, *Contentious Kwangju: The May 18 Uprising in Korea's Past and Present*, 2003, s. xvi

2.3) Kwangdžu pod kontrolou obyvatel

Pátý den povstání, 22. května, byla obyvateli vytvořena komise, která měla za úkol vyjednávat s armádou. Ta se skládala z výše postavených obyvatel města, jako např. profesori, právníci, katoličtí knězi, či státní úředníci. Seznam požadavků tvořilo sedm bodů:

1. Vládní jednotky se nesmí mobilizovat před ukončením vyjednávání.
2. Všichni, kteří byli zadrženi během protestů, budou propuštěni.
3. Vláda veřejně uzná přehnané použití násilí ze strany armády.
4. Garance nulových trestů/odplat po uzavření dohody.
5. Nikdo z protestujících nebude stíhán/trestán za své činy během povstání.
6. Rodiny mrtvých budou náležitě kompenzovány.
7. Protestující složí zbraně, pokud budou jejich požadavky splněny.

(SHIN, Ki-uk a Kjöng Mun HWANG, *Contentious Kwangju: The May 18 Uprising in Korea's Past and Present*, 2003, s. xvi)

Toho dne bylo také oznámeno, že vyšetřování Kim Te-džunga dospělo ke konci a politik byl obviněn z pokusu o povstání a podněcování nepokojů. Mezitím armáda zcela odřízla Kwangdžu od zbytku Koreje tím, že zablokovala silnice vedoucí z města. Během této operace byli v okrajových částech města zabiti další civilisté.¹⁷

Následujícího dne, 23. května, se na náměstí před provinční halou shromáždilo přes 100 tisíc obyvatel a diskutovalo o současné situaci.¹⁸ Rozdíl v názorech komise a ostatních protestujících ohledně toho, jak by měli situaci řešit, výrazně narůstal. Komise zastávala názor, že by měli ustoupit požadavkům armády a vzdát se všech zbraní. Jedině tak se podle nich dalo předejít dalšímu krveprolití. Mnoho protestujících, aktivistů i několika členů komise však jejich názor nesdílelo a požadovalo, aby armáda nejdříve splnila jejich požadavky. Jedním z hlavních argumentů bylo to, že by bezpodmínečnou kapitulací zahanbili oběti těch, kteří pro svoji účast v protestech již zaplatili svým životem či zdravím.¹⁹

¹⁷LEE, Myung-sik, THORPE, Norman, ed. *The History of the Democratization Movement in Korea*, 2010, s. 105

¹⁸LEE, Myung-sik, THORPE, Norman, ed. *The History of the Democratization Movement in Korea*, 2010, s. 105

¹⁹LEE, Jae-eui, *Gwangju Diary: Beyond Death, Beyond the Darkness of the Age*, 2017, s. 106-107

Přestože Kwangdžu postrádalo jakékoliv jednoznačné vedení²⁰, byla situace ve městě velmi civilizovaná bez výraznějších problémů.²¹ 23. května se opět otevřely obchody, fungovalo zásobování jídla a vody do potřebných oblastí a obyvatelé dobrovolně darovali krev pro zraněné.

Mezitím vláda Spojených států amerických oznámila, že plně podporuje snahu jihokorejské vlády o obnovu pořádku a bezpečnosti v zemi. Toto prohlášení sebralo veškerou naději protestujících, že by jim USA mohlo přijít na pomoc, nebo by alespoň zasáhly politicky.²²

V sobotu 24. května komise představila aktualizovaný seznam požadavků, který předložili armádnímu vedení. Tento nový seznam se skládal z 8 bodů:

1. Armáda zcela opustí město.
2. Armáda uzná, že použila nepřiměřenou sílu a brutalitu.
3. Všichni až na 79 z 927 protestantů zatčených během protestů budou propuštěni.
4. Vláda sestaví plán na kompenzaci a zdravotní pomoc.
5. Armáda projeví snahu o podpoření objektivního zpravodajství v médiích.
6. Armáda nebude používat pojmy jako „nečisté elementy“ nebo „výtržnický dav“ k popisu obyvatel Kwangdžu.
7. Armáda umožní neozbrojeným civilistům vstoupit či opustit město.
8. Armáda slíbí, že nedojde k žádné odplatě.

(LEE, Jae-eui, Gwangju Diary: Beyond Death, Beyond the Darkness of the Age, 2017, s. 111-112)

²⁰Komise sice představovala jakési centrální vedení, které mělo reprezentovat zájmy všech protestujících, avšak neměla plnou kontrolu nad všemi odnožemi milice a dalšími skupinami, které v Kwangdžu působily.

²¹Oficiální korejská média prezentovala situaci v Kwangdžu jako chaotickou, plnou rabování a násilí.

²²SHIN, Ki-uk a Kjöng Mun HWANG, Contentious Kwangju: The May 18 Uprising in Korea's Past and Present, 2003, s.xvii

Obsah tohoto seznamu i mizivé výsledky vyjednávání způsobily ještě větší nespokojenost s komisí a jejím vedením. Při dalším hromadném shromáždění dali obyvatelé svoji nespokojenost hlasitě najevo, přestože se jim komise snažila v tom všemožně zabránit. I mezi členy komise se začali objevovat tací, kteří volali po pokračování odboje.²³

Neshody vedení a klesající podpora vedla 25. května k významnému převratu ve vedení povstání. Původní vedení (komise) bylo rozpuštěno a namísto něj nastoupilo vedení skládající se z těch, kteří nesouhlasili s odevzdáním zbraní a chtěli pokračovat v boji. Nové vedení okamžitě začalo shromažďovat zbylé zbraně, které ještě nebyly předány armádě, a připravovat plány obrany města v případě dalšího útoku armády. Avšak velké množství zbraní již bylo nenávratně ztraceno.²⁴

Mezitím, co v Kwangdžu probíhaly významné změny ve vedení, jihokorejský prezident Čchö Kju-ha spolu s ministrem obrany navštívil vedení armády, kde mu byl podán briefing o situaci a poté se vrátil zpět do Söulu.²⁵ Televizní stanice KBS a rádio později odvysílaly prezidentské vyjádření – „Mládež, která pozvedla zbraně v hněvu a vzrušení by se měla vzdát svých zbraní a jít domů, než bude příliš pozdě. Jelikož jsme všichni součástí jednoho národa, neexistuje jediný problém, který bychom nemohli vyřešit dialogem. Neměli bychom také zapomínat na to, že komunisté na Severu zcela jistě využijí této situace.“ (LEE, Jae-eui, *Gwangju Diary: Beyond Death, Beyond the Darkness of the Age*, 2017, s. 122)

²³LEE, Jae-eui, *Gwangju Diary: Beyond Death, Beyond the Darkness of the Age*, 2017, s. 106-116

²⁴LEE, Jae-eui, *Gwangju Diary: Beyond Death, Beyond the Darkness of the Age*, 2017, s. 116-122

²⁵LEE, Myung-sik, THORPE, Norman, ed. *The History of the Democratization Movement in Korea*, 2010, s. 106

2.4) Pád města

Devátý den povstání, 26. května, se armádní jednotky 20. divize vydaly směrem ke Kwangdžu.²⁶ Nejprve obsadily okrajové části města a odřízly povstalce od rezerv paliva. Vedení povstání si bylo vědomo nevyhnutelné porážky, ale přesto pokračovalo v přípravách obrany. Velká část odboje, demoralizovaná tíživou situací, vzdala boj a rozutekla se, ale část zůstala spolu s vedením připravená do posledního muže.²⁷

Desátý a poslední den povstání, 27. května, brzo ráno začala armáda útok. Vnikla do města z několika směrů. Milice se snažila o obranu, ale proti moderně vybavené profesionální armádě, která disponovala i tanky, neměla šanci.²⁸ Armáda rychle postupovala městem a obklíčila provinční centrum, kde se bránili poslední povstalci včetně hlavního vedení. Po hodině a půl boje bylo po všem a všichni povstalci byli buďto zabiti nebo zadrženi armádou. Toho dne zemřelo minimálně dalších 14 lidí.²⁹

²⁶LEE, Myung-sik, THORPE, Norman, ed. *The History of the Democratization Movement in Korea*, 2010, s. 106

²⁷LEE, Jae-eui, *Gwangju Diary: Beyond Death, Beyond the Darkness of the Age*, 2017, s. 123-128

²⁸SHIN, Ki-uk a Kjöng Mun HWANG, *Contentious Kwangju: The May 18 Uprising in Korea's Past and Present*, 2003, s. xvii

²⁹LEE, Myung-sik, THORPE, Norman, ed. *The History of the Democratization Movement in Korea*, 2010, s. 106

3) Zhodnocení následků

V této části práce bych se chtěl věnovat některým z mnoha následků, které tato významná událost přinesla. Vzhledem k rozdílnosti jednotlivých následků jsem tyto následky rozdělil do dvou skupin - „okamžité“, aneb co bylo přímo způsobeno či ovlivněno povstáním v Kwangdžu v krátkém časovém horizontu, a „dlouhodobé“, aneb to co bylo buďto ovlivněno v dlouhém časovém horizontu, či trvalo delší dobu, než se to projevilo.

3.1) Okamžité následky

3.1.1) Oběti

Povstání v Kwangdžu byla nepochybně událost, která stála mnoho lidských životů. Chceme-li však zjistit přesný počet obětí, nastává problém. Prakticky každý zdroj udává jiné číslo a nikdo přesně neví skutečný počet obětí této tragédie.

Shin Ki-uk a Hwang Kjöng Mun udávají, že 2. června 1980 byl oficiální počet obětí stanoven na 170 mrtvých (144 civilistů, 22 vojáků a 4 policisté) a 380 zraněných (127 civilistů, 109 vojáků a 144 policistů). Zároveň však zmiňují, že tyto čísla nezahrnují pohřešované a ty, kteří zemřeli po 27. květnu na následky zranění způsobených vojenskou brutalitou. Nejlepší současné odhady podle nich zmiňují okolo 500 mrtvých civilistů a přes 3000 zraněných. (SHIN, Ki-uk a Kjöng Mun HWANG, *Contentious Kwangju: The May 18 Uprising in Korea's Past and Present*, 2003, s. xvii)

I Mjöng-sik se odkazuje na oficiální vládní zprávu z prosince 2001, který udává 195 mrtvých (168 civilistů, 23 vojáků a 4 policisty), 4782 zraněných a 406 pohřešovaných, z nichž bylo však pouze 70 potvrzeno jako obětí incidentu. (LEE, Myung-sik, THORPE, Norman, ed. *The History of the Democratization Movement in Korea*, 2010, s. 107)

Oficiální stránky The May 18 Memorial Foundation, která spravuje památky po povstání, zmiňují 154 mrtvých, 74 pohřešovaných a 4141 zraněných. Což jsou čísla založená na stavu kompenzací z konce roku 2006. (History. In: *The May 18 Memorial Foundation* [online]. Gwangju: The May 18 Memorial Foundation, 2016 [cit. 2020-08-15].)

3.1.2) Zatýkání

Již před samotným povstáním bylo zatčeno mnoho potenciálních odpůrců režimu jako např. opoziční politik Kim Te-džung.³⁰ V zatýkání odpůrců pokračoval režim generála Čön Tu-hwana i během povstání v Kwangdžu. Všichni přeživší povstalci, kteří byli chyceni policií, byli převezeni do vojenských vězení a následně obviněni z mnoha trestných činů, jako např. nepovolené držení zbraní či podněcování a účast na povstání.³¹

Podle Han In Supa bylo zatčeno minimálně 1740 protestujících.³² Avšak The May 18 Memorial Foundation na svých stránkách uvádí dokonce přes 3000 zatčených a také zmiňuje, že toto číslo není přesné, jelikož nejde dostatečně spolehlivě určit skutečný počet.³³ 4. července bylo před vojenský soud předvedeno 36 odpůrců režimu, včetně Kim Te-džunga, a obviněno z plánování povstání, narušení státní bezpečnosti a porušení anti-komunistického zákona.³⁴ Kim Te-džung byl později odsouzen k trestu smrti, ale jeho trest byl Čön Tu-hwanem „zmírněn“ na doživotní trest.³⁵⁽³⁶⁾

³⁰SHIN, Ki-uk a Kjöng Mun HWANG, *Contentious Kwangju: The May 18 Uprising in Korea's Past and Present*, 2003, s. xiv

³¹LEE, Jae-eui, *Kwangju Diary: Beyond Death, Beyond the Darkness of the Age*, 2017, s. 135

³²HAN, In Sup. Kwangju and beyond: Coping with Past State Atrocities in South Korea. *Human Rights Quarterly*, 2005, s. 1002

³³History. In: *The May 18 Memorial Foundation* [online]. Gwangju: The May 18 Memorial Foundation, 2016 [cit. 2020-08-15].

³⁴LEE, Myung-sik, THORPE, Norman, ed. *The History of the Democratization Movement in Korea*, 2010, s. 109

³⁵HAN, In Sup. Kwangju and beyond: Coping with Past State Atrocities in South Korea. *Human Rights Quarterly*, 2005, s. 1003

³⁶Kim Te-džung byl později poslán do exilu v USA.

3.1.3) Cenzura

Po potlačení povstání režim generála Čön Tu-hwana začal výrazně omezovat svobodu slova. Za jeho vlády se téma povstání v Kwangdžu stalo tabu pro Korejce. Jakákoliv diskuse na toto téma byla zakázána.³⁷ Devět korejských novinářů, kteří se pokusili zjistit pravdu o povstání, bylo zatčeno za šíření falešných zpráv a pomluv. Dále pak byly společnosti donuceny propustit 298 novinářů a bylo zrušeno více jak 170 časopisů. Soukromé mediální společnosti jako např. televizní stanice TBC či rádio DBS byly převedeny pod majetek státu a mnoho z nich bylo zavřeno. Opoziční politická uskupení byla rušena či jim bylo zakázáno působit. Vůdce opozice, politik Kim Jöng-sam, rezignoval na svoji pozici předsedy Nové demokratické strany a odešel z politiky.³⁸

3.2) Dlouhodobé následky

3.2.1) Symbol boje za demokracii

Přestože povstání v Kwangdžu skončilo neúspěchem, tak se jeho odkaz uchoval v paměti Korejců dodnes. Už v 80. letech představovalo Kwangdžu symbol boje za demokracii a bylo inspirací pro mnoho aktivistů a prodemokratických uskupení v Jižní Koreji.³⁹ Tato událost však neovlivnila pouze Jižní Koreu, ale mnoho dalších demokratizačních hnutí po celém světě si bralo za příklad Kwangdžu.⁴⁰ Jeho význam pro demokratizaci Jižní Koreje a vlivu na východní Asii je uznán i v rámci kulturních památek UNESCO, kde jsou archivy obsahující informace o povstání v Kwangdžu zahrnuty do tzv. „Paměti světa“, kam byly zapsány od roku 2011.⁴¹

..

³⁷HAN, In Sup. Kwangju and beyond: Coping with Past State Atrocities in South Korea. *Human Rights Quarterly*, 2005, s. 1002

³⁸LEE, Myung-sik, THORPE, Norman, ed. *The History of the Democratization Movement in Korea*, 2010, s. 109-110

³⁹HAN, In Sup. Kwangju and beyond: Coping with Past State Atrocities in South Korea. *Human Rights Quarterly*, 2005, s. 1003

⁴⁰KINGSTON, Jeff. Dying for democracy: 1980 Gwangju uprising transformed South Korea. *The Japan Times*. May 17, 2014 [cit. 2020-08-15].

⁴¹Human Rights Documentary Heritage 1980 Archives for the May 18th Democratic Uprising against Military Regime, in Gwangju, Republic of Korea. In: *UNESCO* [online]. UNESCO, 2017 [cit. 2020-08-15].

Po potlačení povstání došlo k mnoha protestním sebevraždám, kterými aktivisté protestovali proti vládě a kritizovali její násilné řešení situace v Kwangdžu. 30. května, tedy pouhé 3 dny po potlačení povstání, spáchal student univerzity Sögang sebevraždu skokem z budovy a zanechal přitom za sebou zprávu, ve které protestoval proti utlačování obyvatel Kwangdžu. 9. června se muž sloužící v armádě podpálil poté, co rozdál letáky odsuzující masakr a požadující propuštění politických vězňů. O rok později 27. května na výročí povstání spáchal sebevraždu další vysokoškolský student.⁴²

Kwangdžu přispělo k demokratizaci i jiným způsobem. Ukázalo aktivistům a bojovníkům za demokracii, že se s pouze slovními protesty a požadavky příliš nezmůže. Je nezbytné nejen diskutovat, ale i být aktivní a dobře naplánovat každý krok. Prodémokratická uskupení také začala nabírat více členů ze řad nižších tříd. Do té doby byla snaha o demokratizaci pouze záležitostí vzdělavců a vysokoškolských studentů. Udatný odpor nižších tříd a jejich významná role v povstání přiměla aktivisty soustředit svoji pozornost na zájmy veřejnosti, čímž tato hnutí výrazně získala na popularitě.⁴³

3.2.2) Otřesení legitimitou vlády režimu

Vláda generála a od roku 1981 i prezidenta Čön Tu-hwana utrpěla velkou ránu právě díky brutalitám, které se v Kwangdžu odehráli. Korejci, kteří po smrti prezidenta Pak Čöng-hüi doufali v nástup demokracie, již od počátku nebyli příliš spokojeni s nástupem dalšího vojenského autoritářského režimu. Avšak poté, co se Čön Tu-hwan zapsal do dějin Koreje jako jediný korejský prezident, který mobilizoval armádu proti svým vlastním lidem, podpora režimu klesla na absolutní dno.⁴⁴

⁴²LEE, Myung-sik, THORPE, Norman, ed. *The History of the Democratization Movement in Korea*, 2010, s. 112-113

⁴³SHIN, Ki-uk a Kjöng Mun HWANG, *Contentious Kwangju: The May 18 Uprising in Korea's Past and Present*, 2003, s. 71-72

⁴⁴SHIN, Ki-uk a Kjöng Mun HWANG, *Contentious Kwangju: The May 18 Uprising in Korea's Past and Present*, 2003, s. xxii

3.2.3) Nástup antiamerikanismu

Do roku 1980 byl obecný názor na Spojené státy americké výrazně kladný, jelikož Jižní Korea vnímala USA jako svého osvoboditele během japonské okupace a také oceňovala americkou roli v obraně Jižní Koreje před komunistickou hrozbou ze severu. Díky tomu v Koreji převládal názor, že USA je zemí, která si velice cenní demokracii a svobodu. Tento image způsobil, že Korejci očekávali americký zásah jak při vojenském převratu po smrti prezidenta Pak Čong-hüi na konci roku 1979, tak při násilnostech během povstání v Kwangdžu 1980.⁴⁵ Americká vláda však nedostála svému image. Nejprve sice v roce 1979 protestovala vůči převratu generála Čön Tu-hwana, ale ve výsledku neprovedla žádná opatření, která by převrat jakkoliv ovlivnila a rozhodně ne zcela zastavila. Avšak hlavní zklamání přišlo v roce 1980, kdy nejenže USA nepomohlo protestujícím v Kwangdžu, ale naopak podpořilo tvrdé potlačení povstání armádními složkami. Oficiálně svoji roli v tomto incidentu nepřiznali, ale z výzkumu novináře Tima Shorrocka (viz kapitola „Role Spojených států amerických v povstání“) vyšlo najevo, že USA sehrálo nemalou roli v událostech v Kwangdžu. Následná trvajících podpora autoritářského režimu jen nadále zvyšovala antiamerikanistickou náladu obyvatel Jižní Koreje.⁴⁶

Z tohoto důvodu se začaly objevovat i incidenty, které byly motivovány pocitem křivdy a hněvu. 18. března 1982 skupina studentů podpálila budovu americké informační služby v Pusanu. Většina zúčastněných byla zatčena, včetně kněze, který studentům poskytl přístřeší. 22. dubna 1982 se sešlo zhruba 100 studentů Gangwon univerzity na antiamerikanistické schůzi, v rámci, které byla podpálena vlajka Spojených států amerických.⁴⁷ Na USA měl tento incident velmi výrazný vliv. Takže když o 7 let později v roce 1987 vyšli Korejci do ulic protestovat a prezident Čön Tu-hwan zvažoval opětovné nasazení armády, vláda Spojených států chtěla předejít dalšímu opakování Kwangdžu, a tak přesvědčila prezidenta Čön Tu-hwana, aby od nasazení armády upustil.⁴⁸

⁴⁵KIM, Jinwung. Recent Anti-Americanism in South Korea: The Causes. In: *Asian Survey* [online]. 1989, s. 749-763 [cit. 2020-08-16].

⁴⁶SHIN, Ki-uk a Kjöng Mun HWANG, *Contentious Kwangju: The May 18 Uprising in Korea's Past and Present*, 2003, s. xxiii-xxv

⁴⁷LEE, Myung-sik, THORPE, Norman, ed. *The History of the Democratization Movement in Korea*, 2010, s. 114

⁴⁸SHIN, Ki-uk a Kjöng Mun HWANG, *Contentious Kwangju: The May 18 Uprising in Korea's Past and Present*, 2003, s. xxv

3.2.4) Vyšetřování událostí okolo povstání v Kwangdžu

Jak jsem již dříve zmínil, za vlády prezidenta Čön Tu-hwana bylo Kwangdžu absolutní tabu, o kterém se nesmělo mluvit. Pokud se někdo pokusil najít pravdu, tak byl tvrdě potrestán. Avšak s nástupem nové demokratičtější vlády prezidenta Rho Tche-u, Čön Tu-hwanova nástupce a spoluúčastníka na vojenském převratu v roce 1979, se oficiální postoj k povstání v Kwangdžu začal pomalu měnit. Vláda vyjádřila lítost nad ztracenými životy obyvatel a přislíbila finanční pomoc postiženým touto událostí. Dále pak slíbila postavit monument na památku protestujících a poprvé od povstání je označila nikoliv za vzbouřence, ale za demokratizační hnutí, které přispělo k nástupu demokracie v Jižní Koreji. Přes všechny změny však vláda stále odmítala jakékoliv oficiální vyšetřování, či potrestání odpovědných osob. Bývalý prezident Čön Tu-hwan sice předstoupil před národní shromáždění podat své svědectví o povstání, avšak nepřiznal jakoukoliv zodpovědnost za celý incident. Místo toho se uchýlil do budhistického kláštera.⁴⁹

Největší změna nastala s nástupem prezidenta Kim Jöng-sama v roce 1993. Kim Jöng-sam, jakožto politický disident a bývalý vůdce opozice během vojenských autoritářských režimů, volal po odstranění falešné propagandy okolo povstání v Kwangdžu a navrácení cti jejím účastníkům. Jeho vláda podporovala další pokračování kompenzací a připomínání si této události, nikoliv však vyšetřování či potrestání účastníků. V následujících letech 1994 a 1995 se však zvětšoval nátlak občanů, kteří požadovali okamžité zahájení vyšetřování, jelikož už bylo velice blízko k 15leté lhůtě pro promlčení trestných činů. Státní zastupitelství pod nátlakem začalo vyšetřování jak povstání v Kwangdžu, tak také prosincového vojenského převratu. Státní zastupitelství sice po vyšetřování uznalo trestní povahu obou incidentů, ale rozhodlo se celý proces zastavit, jelikož podle oficiálního vyjádření by zpochybňování legitimitnosti předchozích vlád zpochybnilo i veškerá ustanovení a zákony, které tehdejší vláda zavedla. S tím nesouhlasila veřejnost, která uspořádala další vlny protestů.⁵⁰

⁴⁹HAN, In Sup. Kwangju and beyond: Coping with Past State Atrocities in South Korea. *Human Rights Quarterly*, 2005, s. 1003-1005

⁵⁰HAN, In Sup. Kwangju and beyond: Coping with Past State Atrocities in South Korea. *Human Rights Quarterly*, 2005, s. 1005-1006

V roce 1993 prezident Kim Jöng-sam nařídil reformu finančních transakcí, která požadovala použití skutečných jmen ve snaze zabránit nelegálnímu hromadění peněz pod falešnými jmény. V roce 1995 pak na základě této reformy byly oba předchozí prezidenti Čön Tu-hwan a Rho Tche-u obviněni z ilegálního hromadění peněz během jejich působení v prezidentské pozici.⁵¹ Pod nátlakem veřejnosti pak prezident Kim Jöng-sam v prosinci 1995 nařídil sestavení 2 speciálních zákonů, které umožní stíhání osob zodpovědných za masakr v Kwangdžu i po uplynutí 15leté promlčecí lhůty. Počínaje 18. lednem 1996 bylo obnoveno vyšetřování událostí v Kwangdžu. Oba bývalí prezidenti byli spolu s dalšími vysoce postavenými důstojníky armády, bývalými členy vlády ale i vedením některých velkých společností postaveni před soud. Díky mnoha komplikacím a náročnosti vyšetřování trval soudní spor velmi dlouho. Nakonec Nejvyšší soud vydal 17. dubna 1997 oficiální rozsudek. Obžalovaní byli uznáni vinnými ze zrady a vraždy za účelem zrady. Čön Tu-hwan byl odsouzen k doživotnímu odnětí svobody, Rho Tche-u byl odsouzen k 17 letem vězení a ostatní obžalovaní byli odsouzeni k 3,5 až 8 letem vězení podle povahy jejich viny.⁵² S nástupem Kim Te-džunga však byla oběma bývalým prezidentům udělena milost po necelých dvou letech vazby.⁵³

V posledních letech se opět otevřela otázka Kwangdžu, jelikož současný prezident Jižní Koreje, Mun Čä-in, obnovil vyšetřování incidentu.⁵⁴

⁵¹LEE, Myung-sik, THORPE, Norman, ed. *The History of the Democratization Movement in Korea*, 2010, s. 151

⁵²HAN, In Sup. Kwangju and beyond: Coping with Past State Atrocities in South Korea. *Human Rights Quarterly*, 2005, s. 1007-1010

⁵³Former South Korean leaders freed from jail. *CNN* [online]. Cable News Network, December 22, 1997 [cit. 2020-08-16].

⁵⁴CHOI, He-suk. Moon vows to uphold spirit of Gwangju movement. *The Korean Herald* [online]. Herald Corporation, May 18, 2020 [cit. 2020-08-16].

4) Role Spojených států amerických v povstání

Povstání v Kwangdžu, které proběhlo mezi 18. a 27. květnem 1980, hrálo roli nejen ve snaze o demokratizaci země, ale také představuje „bod zvratu“ v názoru korejské veřejnosti na vliv Spojených států amerických na Jižní Koreu. Do té doby byly Spojené státy považovány za spojence, který Koreu osvobodil z japonské okupace a pomohl ubránit republiku před invází komunistické Severní Koreje. Proto není divu, že velká část obyvatel Kwangdžu a celé Jižní Koreje věřila, že je Spojené státy podpoří v jejich boji za demokracii proti vojenské diktatuře, která se začala formovat po atentátu na předchozího korejského prezidenta Pak Čöng-hüi. Avšak nejenže podpora ze strany Spojených států nepřišla, ale dokonce Spojené státy místo toho podpořily generála Čön Tu-hwana a nasazení armády za účelem potlačení protestů ve městě Kwangdžu, což zapříčinilo obrovský nárůst nenávisti vůči působení USA na území Jižní Koreje.⁵⁵

Avšak o samotné roli Spojených států v nasazení armády a následných tragických událostech, které se v Kwangdžu odehrály, se dlouho vedly spory kvůli nedostatku spolehlivých informací.

⁵⁵SHIN, Ki-uk a Kjöng Mun HWANG, *Contentious Kwangju: The May 18 Uprising in Korea's Past and Present*, 2003, s. 23-24.

V roce 1989 vydala vláda Spojených států amerických na žádost korejské vlády souhrnné prohlášení popisující veškerou činnost tehdejších představitelů vlády a armády USA v souvislosti s povstáním. V tomto prohlášení mimo jiné USA popřelo jakékoliv zapojení do atentátu na prezidenta Pak Čöng-hüi, či incidentu z 12. prosince 1979, kdy generál Čön Tu-hwan za pomoci svých jednotek převzal kontrolu nad celou jihokorejskou armádou a později vyhlásil stanné právo. Dokument zdůrazňoval, že Spojené státy opakovaně tlačily na korejskou stranu, aby pokračovala s demokratizačními procesy, a protestovaly proti zatýkání opozičních představitelů. Popřel také, že by USA bylo předem informováno o přesunu speciálních jednotek korejské armády do Kwangdžu či že by společné velení americko-korejských jednotek na korejském poloostrově mělo přímou kontrolu nad jakoukoliv jednotkou nasazenou v Kwangdžu.^{56 (57)} Avšak toto vyjádření bylo mnohými zpochybňováno.

V roce 1996 vydal novinář Tim Shorrock po podrobném zkoumání odtajněných vládních dokumentů svá zjištění, která neodpovídala oficiálnímu vyjádření vlády Spojených států či dalším tvrzením, které američtí představitelé, kteří v období kolem povstání v Kwangdžu působili na významných pozicích v Jižní Koreji, podali. Podle Shorrocka byli představitelé amerického velvyslanectví a armády úzce napojeni na generála Čöna, korejskou armádu a jejich potlačení protestů na jaře 1980. Jako příklad uvedl setkání tehdejšího velvyslance USA, William H. Gleysteena, s generálem Čönem 9. května 1980, kde projednávali postup Jižní Koreje během studentských protestů, které měly v následujících dnech propuknout. Během tohoto jednání Gleysteen sdělil generálu Čönovi, že Spojené státy nebudou bránit korejské armádě v případě potřeby nasazení vojáků k udržení pořádku.⁵⁸ Shorrock se k tomuto sdělení vyjádřil následovně: „*Přestože tato komunikace nebyla svolením pro masovou vraždu, měla nepochybně naznačovat, že vojenské potlačení civilních nepokojů bylo akceptovatelnou, ne-li preferovanou strategií ve Washingtonu.*“ (Gwangju Diary: Beyond Death, Beyond the Darkness of the Age, 2017, s. 141)

⁵⁶United States Government Statement on the Events in Kwangju, Republic of Korea, in May 1980., June 19, 1989

⁵⁷Jednalo se o speciální jednotky a 20. divizi jihokorejské armády, jejíž vyřazení ze seznamu jednotek spadající pod společné velení USA a Jižní Koreje bylo odsouhlaseno před začátkem protestů v Kwangdžu

⁵⁸LEE, Jae-eui. *Gwangju Diary: Beyond Death, Beyond the Darkness of the Age*, 2017, s. 140-141.

Vláda Spojených států z komunikace Gleysteena s Pentagonem podle Shorrocka také velmi dobře věděla o plánovaném nasazení speciálních sil proti protestům v zemi, což vyvrací tvrzení z oficiálního prohlášení vlády USA, že nikdo o plánovaném nasazení těchto jednotek nevěděl.⁵⁹ Dále pak poukazuje na to, že Gleysteen a další američtí státní představitelé díky svým úzkým vztahům se svými korejskými protějšky měli výrazně jednostranný pokroucený pohled na celou situaci v Jižní Koreji, což je podle Shorrocka jeden z hlavních příčin situace v Kwangdžu.⁶⁰

Zveřejnění výsledků Shorrockova výzkumu způsobilo v Jižní Koreji vlnu protestů, které požadovali omluvu Spojených států za jejich roli v celém incidentu a tento výzkum byl také použit jakožto důkazní materiál v soudním procesu proti bývalému prezidentu Čön Tu-hwanovi v roce 1996.^{61 (62)}

Tim Shorrock však nebyl jediný ba dokonce ani první, kdo byl přesvědčen o roli USA v událostech roku 1980. Samsung Lee ve svém článku z roku 1988⁶³ pojednává o možnosti, že armáda Spojených států mohla mít nad 20. divizí korejské armády, která později nahradila speciální jednotky v Kwangdžu, výrazně větší kontrolu, než oficiálně vláda USA přiznává. Upozorňuje přitom např. na vyjádření bývalého velvyslance v Koreji, Gleysteena, vysvětlující co vedlo jeho a generála Wickhama, velitele spojených americko-korejských sil na poloostrově, k rozhodnutí povolit nasazení 20. divize v Kwangdžu, ze kterého, podle Leeho jde vidět, že oba svému rozhodnutí přikládali značnou váhu (v kontrastu s tvrzením vlády, že jejich souhlas byl pouze „formální“).⁶⁴ Kritizoval také to, že vláda Spojených států svým zaměřením převážně na možnost intervence Severní Koreje⁶⁵ vytvořila ideologické ospravedlnění násilí v Kwangdžu, které bylo díky tomu vnímáno jako nezbytný prostředek k udržení vnitřního pořádku v Jižní Koreji, které jinak hrozí potenciální invaze.⁶⁶

⁵⁹LEE, Jae-eui. *Gwangju Diary: Beyond Death, Beyond the Darkness of the Age*, 2017, s. 149.

⁶⁰LEE, Jae-eui. *Gwangju Diary: Beyond Death, Beyond the Darkness of the Age*, 2017, s. 144-147.

⁶¹LEE, Jae-eui. *Gwangju Diary: Beyond Death, Beyond the Darkness of the Age*, 2017, s. 141-142.

⁶²Tento výzkum také později novináři Timu Shorrockovi vynesl čestné občanství města Kwangdžu

⁶³LEE, Samsung. Kwangju And America In Perspective. *Asian Perspective*. Lynne Rienner, 1988, s. 74-78.

⁶⁴Tedy ještě rok před vydáním oficiálního vyjádření vlády Spojených států.

⁶⁵LEE, Samsung. Kwangju And America In Perspective. *Asian Perspective*. Lynne Rienner, 1988, 74-78.

⁶⁶Vláda USA vydávala častá varování Severní Koreje před jejich potenciální intervencí, a přitom se prakticky nijak nevyjadřovala k násilí páchanému v Kwangdžu.

5) Zobrazení povstání v Kwangdžu v médiích

Povstání v Kwangdžu již od svého počátku rozdělovalo lidi na několik táborů, kde každý tuto událost vnímal trochu jiným způsobem. Tento rozpor platí v menší míře i dodnes a samozřejmě ovlivňuje i způsob, jakým je Kwangdžu zobrazováno v médiích.⁵⁵ Navíc díky ne úplně kompletním informacím o příčinám a průběhu události vzniká mnoho mezer, které je např. při natáčení filmu třeba nějak zaplnit. Na výsledný produkt má samozřejmě vliv i umělecké zpracování. V této části práce se budu věnovat jednotlivým zobrazením události v médiích a jak moc tato zobrazení odpovídají průběhu události sepsané v předchozích částech mé práce.

5.1) Filmy

5.1.1) Taxikář ze Soulu (A Taxi Driver, 택시운전사)

Režisér: Čang Hun

Rok vydání: 2017

Délka: 137 minut

Taxikář ze Soulu je film natočený podle skutečné události. Jedná se o příběh ovdovělého otce starajícího se o jedenáctiletou dceru, Kim Man-Söba, který pracuje jakožto soukromý taxikář v hlavní město Jižní Koreje – Söulu. Jsou velice chudí, a protože potřebují nutně peníze, přistoupí Kim na možnost svést německého reportéra Jürgena Hinzpetera do jižně položeného města Kwangdžu. Je květen 1980 a Jižní Korea je pod stanným právem a uprostřed studentských protestů. Kim spolu s Hinzpeterem přes komplikace dorazí do Kwangdžu, kde zjistí, jak špatná situace tam je. Film dále sleduje dvojici, jak jsou svědky násilného potlačení protestů a udělají vše proto, aby v pořádku doručili zprávu vnějšimu světu.

Film velmi přesně zobrazuje události, které se v Kwangdžu odehrály. Ve filmu není zobrazeno celé povstání, nýbrž jen první část až po 20. května, kdy došlo k první střelbě do davu. Velice oceňuji velké množství detailů, z nichž za zmínku stojí např. podpálení televizní stanice MBC, vojáci vydávající se za běžné občany, falšované televizní zpravodajství mimo Kwangdžu či brutální zacházení se zatčenými protestujícími, kteří byli vysvěčeni do naha, spoutáni a bití. Některé z těchto detailů jsem nezmínil ve své práci, ale vše lze najít v *Gwangju Diary: Beyond Death, Beyond the Darkness of the Age* od I Čä-eui. Je zde také dobře vidět drastický rozdíl v názorech starší a mladé generace, kde mladší generace, zejména pak vysokoškolsí studenti, urputně

protestovali za demokracii, zatímco starší generace se v té době protestů příliš často neúčastnila. Výjimku tvoří Kwangdžu, kde brutalita zákroku policie a armády přiměla k odporu lidí všeho věku a povolání.

5.1.2) Okvětní lístek (A Petal, 꽃잎)

Režisér: Čang Sŏn-u

Rok vydání: 1996

Délka: 100 minut

Nekonvenční snímek sledující bezejmennou dívku, která během povstání v Kwangdžu ztratila celou rodinu, a její marnou snahu překonat trauma, které prožila. Okvětní lístek je přes svůj název velice drsný a nekompromisní film, který se nezdráhá ukázat i ty nejtemnější situace. Z milé veselé dívky se prakticky lusknutím prstu sta pouhá skořápka svého dřívějšího já.

Film se zaměřuje převážně na velmi špatný psychický stav hlavní hrdinky a na to, jak se svým vlastním způsobem snaží vypořádat s traumatem, které ji neustále pronásleduje. Samotné povstání je pak zobrazeno pouze jednou scénou z 20. května, kdy došlo k první střelbě, a pak také několik krátkých záběrů těl obětí. Když bychom porovnali scénu z první střelby v Taxikári ze Soulu se scénou z tohoto filmu tak ta v Taxikári působí mnohem více „akčněji“, zatímco ta v Okvětním lístku působí velmi morbidním dojmem. Pravděpodobně kvůli velkému důrazu na bezvládná těla v záběrech. Zajímavá je diskuze stavebních dělníků o tom, co se odehrálo v Kwangdžu, jelikož tam byly slyšet všechny hlavní názory – 1. Nevěří, že se tam něco významného stalo. 2. Obrovské ztráty na životech (zde se mluvilo o 2 tisících) anebo 3. Vše bylo dílo severokorejských špehů a komunistů, ale vláda to dobře zvládla a je maximálně jen několik set mrtvých.

V tomto filmu sice není příliš mnoho scén z povstání v Kwangdžu, ale Okvětní lístek je důležitý z jiného důvodu. Byl to první film v Koreji, který ukázal brutalitu armády v Kwangdžu v takové míře. Při svém vydání znovu podnítl zájem obyvatel o celý incident.

5.1.3) 26 let (26 Years, 26 년)

Režisér: Čo Kŭn-hyŏn

Rok vydání: 2012

Délka: 135 minut

26 let je zcela fiktivní příběh založený na populární mahwě z roku 2006. Příběh sleduje různorodou skupinu lidí, které pojí jedna jediná událost – povstání v Kwangdžu. Gangster, kterému zastřelili otce a matka se z toho psychicky zhroutila, sportovní střelkyně, které během povstání zastřelili matku a otec se dal na alkoholismus a o mnoho let později uhořel, policista, kterému zabili sestru, bývalý voják v Kwangdžu, nyní majitel soukromé bezpečnostní firmy a jeho adoptovaný syn, jemuž rodiče zabili také během protestů. Tato velice nesourodá skupina se sešla za jediným úkolem – zabít člověka zodpovědného za násilné potlačení povstání. Přestože tento člověk nikdy není jmenován, jakožto bývalý prezident přesně odpovídá popisu Čŏn Tu-hwana.

Po většinu délky filmu se děj odehrává ve 21. století, avšak začátek je zpracován jakožto animovaný film. Jak už bývá u korejských filmů o Kwangdžu zvykem, v rámci animovaného začátku lze vidět první střelbu do davu, ke které došlo 20. května. Zbytek povstání sice vidět není, ale příběh a činy „nejmenovaného Čŏn Tu-hwana“ odpovídají skutečnému Čŏn Tu-hwanovi. I on je zatčen za potlačení povstání v Kwangdžu a za ilegální hromadění astronomických sum peněz. A stejně jako skutečný je i následně omilostněn a popře jakoukoliv odpovědnost za to, co se stalo v Kwangdžu.

Pravděpodobně právě kvůli podobnosti cíle hlavních hrdinů s ještě stále žijícím bývalým prezidentem Čŏn Tu-hwanem způsobila, že investoři se obávali, že bude tento film příliš politický pro veřejné publikum a zastavili jeho produkci. Naštěstí fanoušci manhwy se složili a nasbírali dostatek peněz, aby se natáčení opět rozběhlo.⁶⁷

⁶⁷KAO, Anthony. 10 Movies About South Korea's Democratization. *Cinema Escapist* [online]. 18 May 2018 [cit. 2020-08-17].

5.1.4) May 18 (화려한 휴가)

Režie: Kim Či-hun

Rok vydání: 2007

Délka: 118 minut

May 18 je film založený na skutečných událostech během povstání v Kwangdžu. Postavy a jejich pozadí jsou smyšlené, ale jinak se film docela dobře drží skutečného průběhu povstání. Najdou se tam však nějaké chyby, jako např. scéna s vyhrožováním pomocí TNT. Ve skutečnosti už v té době veškerý dynamit, který měli v Kwangdžu k dispozici, byl zneškodněn armádními agenty, kteří se infiltrovali mezi milici a protestující.⁶⁸ Obecně má tento film tendenci některé věci přetvořit kvůli větší dramatickosti, ale na úkor realističnosti. V tom vidím asi největší slabinu May 18.

Příběh samotný sleduje jednoho běžného obyvatele Kwangdžu, kde žije se svým mladším bratrem. Když však začnou protesty a jeho bratr zemře 20. května poté, co ho zastřelí vojáci, tak se hlavní hrdina, který do té doby byl vůči protestům velmi skeptický, rozhodně přidat k odboji.

⁶⁸LEE, Jae-eui, Gwangju Diary: Beyond Death, Beyond the Darkness of the Age, 2017, s. 122

5.2) TV seriály

5.2.1) Sandglass (Hourglass, 모래시계)

Režie: Kim Čong-hak

Rok vydání: 1995

Počet epizod: 24

Sandglass je seriál zobrazující život 3 přátel (student práva, gangster a dcera vlastníka kasina) napříč 3 desetiletími, převážně pak během 70. a 80. let minulého století. Je to velmi vlivný korejský televizní seriál, který získal mnohá ocenění.⁶⁹ Sandglass je pověstný velmi přesným historickým vyobrazením situace/události. Byl také jedním z prvních vyobrazení povstání v Kwangdžu vůbec a spolu s A Petal výrazně zvýšil zájem obyvatel o Kwangdžu.

Jelikož ale má práce spočívá na psaní o povstání v Kwangdžu, tak jsem se rozhodl soustředit pouze na epizody, které přímo souvisí s Kwangdžu. Takové epizody jsou celkem 4 a pokrývají prakticky vše, co se odehrálo, až na několik málo detailů. Kvalita a smysl pro detail je u toho seriálu na špičkové úrovni. Ze všech filmů a seriálů zmíněných v této práci má Sandglass nejpřesnější zobrazení jednotlivých událostí. Stávka dělnic textilní továrny a její tvrdé potlačení, situace běžného vojáka v Kwangdžu a jedinečný pohled na situaci z obou stran, milice, armády přepady na okrajích města – to a mnoho dalších událostí, které často chybí i v některých knihách,

⁶⁹*The Sandglass' Voted Best Korean Soap Since 1980* [online]. Chosunilbo & Chosun.com, February 11, 2009 [cit. 2020-08-17]

Závěr

Povstání v Kwangdžu je nesmírně komplikované téma, o kterém vědci, politici a bojovníci za lidská práva debatují již roky, ne-li desetiletí. Proto není bohužel možné, ať už bych si to přál sebevíc, abych touto jednou prací vše zázračně vyřešil. Sestavil jsem vcelku podrobný popis událostí, které se tehdy udály. Avšak díky tomu, že nejsem historik a ani neovládám korejštinu natolik dobře, abych mohl používat přímo korejské zdroje, které nejsou přeloženy do angličtiny, tak jsem byl nucen spokojit se s menším množstvím zdrojů, než bych si představoval. Věřím však, že se mi podařilo pokrýt většinu stěžejních událostí povstání a možná v budoucnu někdo může na moji práci navázat a rozšířit ji o data, která mi z již zmíněných důvodů mohla uniknout. Tato práce mě dovedla k zjištění, které jsem upřímně nečekal. Přestože je v Jižní Koreji ještě stále mnoho obyvatel, kteří věří, že povstání v Kwangdžu bylo zapříčiněno intervencí severokorejských špiónů a komunistů, nenašel jsem na toto téma jedinou odbornou práci v angličtině. Já osobně si to vysvětluji tak, že tento názor je pozůstatkem autoritářského režimu.

Seznam literatury a zdrojů:

LEE, Jae-eui. *Gwangju Diary: Beyond Death, Beyond the Darkness of the Age*. 2nd ed. Gwangju: May 18 Memorial Foundation, 2017, ISBN 978-1-927990-20-9.

SHIN, Ki-uk a Kjong Mun HWANG, ed. *Contentious Kwangju: The May 18 Uprising in Korea's Past and Present*. Lanham (Maryland): Rowman & Littlefield, 2003, ISBN 978-0742519619.

United States Government Statement on the Events in Kwangju, Republic of Korea, in May 1980. In: *U.S. Embassy & Consulate in South Korea* [online]. Seoul, June 19, 1989 [cit. 2020-02-01]. Dostupné z: <https://kr.usembassy.gov/wp-content/uploads/sites/75/2017/05/The-Kwangju-Incident.pdf>

LEE, Samsung. Kwangju And America In Perspective. *Asian Perspective* [online]. Lynne Rienner, 1988, 12(2), 74-78. [cit. 2020-02-01]. Dostupné z: www.jstor.org/stable/42703919

HAN, In Sup. Kwangju and beyond: Coping with Past State Atrocities in South Korea. *Human Rights Quarterly*, vol. 27, no. 3, 2005, 998–1045. [cit. 2020-04-20]. Dostupné z: www.jstor.org/stable/20069818.

LEE, Myung-sik, THORPE, Norman, ed. *The History of the Democratization Movement in Korea*. Seoul, Korea: Korea Democracy Foundation (KDF), 2010.

The May 18 Memorial Foundation [online]. Gwangju: The May 18 Memorial Foundation, 2016 [cit. 2020-08-15]. Dostupné z: <http://eng.518.org/>

KINGSTON, Jeff. Dying for democracy: 1980 Gwangju uprising transformed South Korea. *The Japan Times* [online]. May 17, 2014 [cit. 2020-08-15]. Dostupné z: <https://www.japantimes.co.jp/news/2014/05/17/asia-pacific/politics-diplomacy-asia-pacific/dying-democracy-1980-gwangju-uprising-transformed-south-korea/#.XzgJrugza03>

Human Rights Documentary Heritage 1980 Archives for the May 18th Democratic Uprising against Military Regime, in Gwangju, Republic of Korea. In: *UNESCO* [online]. UNESCO, 2017 [cit. 2020-08-15]. Dostupné z: <http://www.unesco.org/new/en/communication-and-information/memory-of-the-world/register/full-list-of-registered-heritage/registered-heritage-page-4/human-rights-documentary-heritage-1980-archives-for-the-may-18th-democratic-uprising-against-military-regime-in-gwangju-republic-of-korea/>

KIM, Jinwung. Recent Anti-Americanism in South Korea: The Causes. In: *Asian Survey* [online]. 1989, s. 749-763 [cit. 2020-08-16]. DOI: 10.2307/2644624. ISSN 0004-4687. Dostupné z: <https://online.ucpress.edu/as/article/29/8/749/22591/Recent-AntiAmericanism-in-South-Korea-The-Causes>

Former South Korean leaders freed from jail. *CNN* [online]. Cable News Network, December 22, 1997 [cit. 2020-08-16]. Dostupné z: <http://edition.cnn.com/WORLD/9712/22/korea.presidents/>

KAO, Anthony. 10 Movies About South Korea's Democratization. *Cinema Escapist* [online]. 18 May 2018 [cit. 2020-08-17]. Dostupné z: <https://www.cinemaescapist.com/2018/05/10-movies-south-koreas-democratization/>

'The Sandglass' Voted Best Korean Soap Since 1980 [online]. Chosunilbo & Chosun.com, February 11, 2009 [cit. 2020-08-17]. Dostupné z:
http://english.chosun.com/site/data/html_dir/2009/02/11/2009021161021.html